

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ Environmental Management of the Students Dormitories at Rajabhat University in North Zone

สุรศักดิ์ สุภา¹ ธเนศ จิตสุทธิภากร² และ ทนงศักดิ์ เหมือนเตย³

Surasak Supa¹, Tanate Jitsutipakhon², and Tanongsak Mhuentoei³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก** เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษา **ประการที่สอง** เพื่อวิเคราะห์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และ**ประการที่สาม** เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการวิเคราะห์สาระข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลจากแบบสอบถามบุคลากร (144 คน) และนักศึกษา (240 คน) รวม 384 คน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ และข้อมูลจากแบบสำรวจและการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือรวม 8 คน และการตรวจสอบผลการวิจัยโดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัย พบว่า

สภาพปัจจุบันของการเกิดภาวะมลพิษในหอพักนักศึกษาประกอบด้วย มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษจากอาหารปนเปื้อน มลพิษทางเสียง และมลพิษจากสารพิษและมูลฝอยอันตราย จึงนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ เรียกว่า WACOST Model 2010 ประกอบด้วย 1) W: Watching (การเฝ้าระวัง) 2) AC: Acknowledgement and Collaboration (การยอมรับและการร่วมมือ) 3) O: Outsourcing audit (การตรวจสอบโดยภายนอก) 4) S: Sanction (การตักเตือนและลงโทษ) และ 5) T: Treatments (การบำบัดรักษาทางกายภาพ) รวมทั้งกลยุทธ์ย่อยของแต่ละกลยุทธ์เพื่อทำให้เกิดประสิทธิผลในการนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหรือลดภาวะมลพิษของหอพักนักศึกษา เพื่อให้ได้หอพักที่มาตรฐาน สะอาดและปลอดภัยจากมลพิษ ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารหอพักนักศึกษาคือ ต้องทำให้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเห็นความสำคัญของปัญหามลพิษในหอพักมหาวิทยาลัย และให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และควรให้สมาชิกของชุมชนหอพักมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาของหอพักมหาวิทยาลัย

คำสำคัญ : การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม หอพักนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคกลาง

² Ph.D. (Higher Education) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคกลาง

³ รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) อาจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคกลาง

ABSTRACT

The purposes of this research were to: firstly study the current conditions of environmental management of the student dormitories at Rajabhat Universities in the north zone, secondly analyze environmental management and thirdly present the strategies for the management of the student dormitories at Rajabhat Universities in the north zone. The research was conducted by analyzing the data and contents from documents, 144 personnel and 240 students from questionnaires, total 384 persons in Rajabhat Universities in the north zone, and data from questionnaires and interviewing of 8 executives of Rajabhat Universities in the north zone and also examined by the distinguish experts.

The results of the study found that the current conditions of student dormitories pollution were air pollution, water pollution, contaminated food pollution, noise pollution, poisonous materials and hazardous garbage pollution that led to the strategic improvement of environmental management of the student dormitories at Rajabhat Universities in the north zone which were called 'WACOST Model 2010' which consisted of: 1) W: Watching, 2) AC: Acknowledgement and Collaboration, 3) O: Outsourcing audit, 4) S: Sanction, 5) T: Treatments, including the sub-strategies of each strategy to make the efficiency of adoption to improve or decrease the pollutions in the student dormitories for standard, cleanliness, and pollution free environment. The suggestions from the managers of student dormitories were: to convince the university administrators to recognize pollution problems in student dormitories, try to support the budget, and enhanced the students who lived in the dormitories to participate in solving pollution problems of the dormitories in the university.

Keywords : Environmental management, Student dormitories, Rajabhat Universities in the north zone

บทนำ

กระแสของความตระหนักในเรื่องสิ่งแวดล้อมได้แผ่ขยายไปทั่วโลกที่ไร้พรมแดน อันสืบเนื่องมาจากปัญหาสิ่งแวดล้อมในโลกที่สำคัญๆ เช่น ปรากฏการณ์เรือนกระจก (Greenhouse Effect) ปัญหามลพิษทางน้ำ อากาศและอากาศพิษ เป็นต้น ประเทศไทยเองได้เผชิญกับปัญหาดังกล่าวเช่นกัน บริเวณที่มีการพัฒนามากเท่าไร ปัญหายิ่งรุนแรงมากเท่านั้น (กาญจนศักดิ์, 2543) สำหรับประเทศไทย ควรมีความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งได้แผ่อิทธิพลครอบคลุมชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์มากขึ้นทุกขณะด้วยความเร็วจนยากที่ทุกคนจะปรับตัวเข้าหาสถานการณ์ได้ทัน (สวัสดี้, 2546) มหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาระดับสูงสุดและมีบทบาทสำคัญในการชี้นำสังคมมาโดยตลอด จึงควรความตระหนัก (Awareness) และแสดงความรับผิดชอบ (Responsibility) ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เป็น

วิกฤติการณ์อันสำคัญยิ่งของโลกปัจจุบันและของประเทศ โดย การเป็นผู้ให้ความรู้ เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ นอกจากนี้ความตื่นตัวต่อปัญหามลภาวะจากสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยเองยังอยู่ในระดับต่ำ และขาดการปฏิบัติอย่างจริงจังในมหาวิทยาลัยโดยทั่วไป (Or, 1991)

สำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย การศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งยังมีน้อย ส่วนใหญ่จะดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา นอกจากนี้การจัดการสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยโดยใช้หลักการปัญหาสิ่งแวดล้อมไทยขององค์การอนามัยโลก (WHO, 1997) พบว่ายังไม่มีผู้ใดศึกษาไว้อย่างครบถ้วน สำหรับความจำเป็นที่จะต้องศึกษารูปแบบ

การจัดการสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพราะว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยที่มีอุดมการณ์ว่าเป็น “มหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น” มีสถานที่ตั้งกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยและมีความเป็นเครือข่ายมากกว่ามหาวิทยาลัยอื่น จึงต้องมีความตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นและของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบึงสามพัน และมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มีจำนวนหอพักรวม 48 แห่งและนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในหอพัก 3,771 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) จำนวนหอพักมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ มีจำนวนไม่มาก เพราะมีข้อจำกัดในด้านสถานที่ แต่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการหอพักนักศึกษาได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วทั้งหมด ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ ซึ่งเป็นแนวทางให้มหาวิทยาลัยอื่นนำไปประยุกต์ใช้ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตภาคเหนือ
2. เพื่อวิเคราะห์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ
3. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ

ขอบเขตการวิจัย

1. ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงธรรมชาติ (Naturalistic inquiry) โดยเริ่มสืบค้นจากสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ วิธีการหาข้อมูลใช้วิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative research) วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Inductive) และปรับหาข้อมูลได้ตลอดเวลา ข้อค้นพบเป็นข้อมูลสรุปเบื้องต้นที่ต้องการ และเป็นทฤษฎีที่ทดสอบกับสภาพจริงแล้ว (Grounded theory)
2. เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพัก

นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตภาคเหนือ โดยจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาโดยการพัฒนารูปแบบการบริหารองค์การเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อม และรูปแบบการบริหารการจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาเฉพาะเรื่อง ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์จากข้อค้นพบในการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมีทั้งหมด 8 แห่ง โดยกำหนดขอบเขตของการศึกษาจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical environment) ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของปัญหาล้อมตามหลักการปัญหาล้อมสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย (Principle environmental issues in Thailand) ที่นำเสนอในการประชุมขององค์การอนามัยโลก (WHO, 1997) 5 ประการ ได้แก่ ภาวะมลพิษทางน้ำ (Water pollution) ภาวะมลพิษทางอากาศ (Air pollution) ภาวะมลพิษจากอาหารปนเปื้อน (Contamination in food) ภาวะมลพิษทางเสียง (Sound pollution) และภาวะมลพิษจากสารพิษและมูลฝอยอันตราย (Toxic chemical and hazardous waste) ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการสิ่งแวดล้อมดังกล่าวนี้ได้จากแผนที่ทางกายภาพ โดยการใช้การบันทึกข้อมูลเชิงประจักษ์ (Wmpirical data) แบบสำรวจสภาพปัจจุบันของการจัดการสิ่งแวดล้อม และแบบสอบถามประชาชนอุดมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. รูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตภาคเหนือในการวิจัยนี้ เป็นแนวทางในการบริหาร มหาวิทยาลัยเพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์การให้มีการป้องกันมลภาวะที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างยั่งยืน จากการมีส่วนร่วมของประชาคมอุดมศึกษาและชุมชนในท้องถิ่น

4. วิเคราะห์การนำรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นไปใช้กับสภาพจริงที่หอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีสถานที่ตั้งที่เหมาะสม จึงเป็นตัวแทนที่ดีของมหาวิทยาลัยราชภัฏอื่น ๆ นอกจากนี้ยังเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนเมืองหลายแห่ง ย่อมได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมจากชุมชนใกล้เคียงส่วนหนึ่งและในขณะเดียวกันก็ต้องตระหนักและจำเป็นต้องจัดการสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยของตนเองควบคู่กันไปด้วย จึงนับได้ว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่เหมาะสมกับการทดลองใช้รูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ผู้วิจัยนำเสนอ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ผู้วิจัยได้ศึกษาประชากร 2 ประเภท คือ

1.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่อยู่ในภาคเหนือ ปัจจุบันมี 8 แห่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง 8 แห่ง โดยศึกษาจากแผนที่ทางกายภาพ และแบบสำรวจสภาพปัจจุบันของการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.2 ประชาคมอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง บุคลากรทุกคนที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2552 จำนวนทั้งสิ้น 103,857 คน ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏได้จำแนกบุคลากรเป็น 4 ประเภท คือ ข้าราชการครู (หมายถึง อธิการบดี ผู้บริหารและคณาจารย์) ข้าราชการพลเรือนสามัญ ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 3,290 คน ส่วนนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ จำแนกออกเป็น 2 ประเภทคือ นักศึกษาภาคปกติ และนักศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ. ปช.) สำหรับงานวิจัยนี้ประชากร คือ นักศึกษาทั้งสองประเภทที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2552 มีจำนวน 100,567 คน (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2552)

2. กลุ่มตัวอย่าง ในงานวิจัยนี้ จำแนกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง (8 แห่ง) ใช้สำหรับเป็นกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจสภาพปัจจุบันของการจัดการสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.2 ประชาคมอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสำรวจสภาพปัจจุบันของการจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตภาคเหนือ ได้แก่ ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมหาวิทยาลัยราชภัฏละ 1 คน จำนวน 8 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามประชาคมอุดมศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ตามประเภทของประชาคมอุดมศึกษา จากการกำหนดคุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด 384 คน ดังนี้

1) ข้าราชการครู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูผู้ปฏิบัติงานสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ สุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ 8 แห่ง แห่งละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 80 คน

2) ข้าราชการพลเรือนสามัญ สุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ 8 แห่ง แห่งละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน

3) ลูกจ้างประจำ สุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ 8 แห่ง แห่งละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 24 คน

4) ลูกจ้างชั่วคราว สุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ 8 แห่ง แห่งละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 24 คน

5) นักศึกษา สุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ 8 แห่ง ภาคปกติ 15 คน และภาค กศ.ปช. 15 คน รวมแห่งละ 30 คน จาก 8 แห่ง รวมทั้งสิ้น 240 คน

2.2.3 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์แบบลุ่มลึกจากกรอบแนวคิดของทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์ ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างจากอธิการบดีของมหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือผู้ใช้อธิการบดีมอบหมาย 8 คน

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4 ประเภท ดังนี้

1. แผนที่ทางกายภาพ (Physical maps) ผู้วิจัยได้มาจากต้นแบบผังแม่บท (Master plan) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง ซึ่งจัดทำและเก็บรวบรวมไว้ที่กองพัฒนาอาคารสถานที่ สำนักงานสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ และตรวจสอบความถูกต้องตามสภาพปัจจุบันกับฝ่ายบริหารสำนักงานอธิการบดี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 8 แห่ง โดยตรวจสอบเกี่ยวกับเนื้อหาที่สอดคล้องอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างเพิ่มเติมและการเปลี่ยนแปลงที่ตรงกับสภาพปัจจุบัน โดยผู้วิจัยสร้างแบบบันทึกข้อมูลเชิงประจักษ์ในการศึกษาจากแผนที่กายภาพ

2. แบบสำรวจสภาพปัจจุบันของการจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตภาคเหนือ ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามโดยวิเคราะห์จากกรอบแนวคิดในการ

วิจัยจากเป้าหมายการจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักการปัญหาสิ่งแวดล้อมไทย ที่เสนอโดยองค์การอนามัยโลก (WHO, 1997) 5 ประการ มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 (Tiber, 1995) ทฤษฎีการจัดการสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและประยุกต์จากแบบตรวจสอบสิ่งแวดล้อมโรงงาน

3. แบบสอบถามประชาคมอุดมศึกษา สร้างขึ้นโดยใช้กรอบแนวคิดของ Tufts CLEAN และหลักการเทคโนโลยีสะอาด (Cleaner technology : CT) เพื่อใช้สอบถามประชาคมอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง 8 แห่ง จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยสร้างข้อหาคำถามขึ้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาสาระของทฤษฎี แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวข้องกับ Tufts CLEAN และหลักการเทคโนโลยีสะอาด บูรณาการกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการสำรวจสภาพปัจจุบันของการจัดการสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

4. แบบสัมภาษณ์อย่างลุ่มลึก สำหรับผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview) คือ มีการเตรียมหัวข้อหรือประเด็นการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า แต่เป็นคำถามแบบเปิดและไม่ชี้แนะ (Non-directive, open-ended) ใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Commulative summarization) แล้ววิเคราะห์และสังเคราะห์หาความเห็นพ้องต้องกัน ลักษณะข้อคำถาม ใช้กรอบแนวคิดของทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Thomas, 1996) ทั้ง 6 ด้าน คือ ความต่อเนื่อง (Continuity) การทำงานเป็นกลุ่ม (Collectivity) การมองไปข้างหน้า (Foresight) การบูรณาการ (Integration) การใช้ข้อมูล (Informed) และการตัดสินใจ (Decision)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏในงานวิจัยนี้ ได้ใช้แนวทางของไมล์ และฮิวเบอร์แมน (Miles and Huberman, 1985) จากเอกสารแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับปรุงคัดเลือก ข้อมูลให้ถูกต้องก่อนที่จะสรุปลงในแบบเก็บข้อมูลวิจัยตามแนวคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ร่วมกับการตามแนวการวิเคราะห์ของคริปเพนดอร์ฟฟ์ (Krippendorff, 1980) ซึ่งเสนอการวิเคราะห์เนื้อหาไว้ 6 ประการคือ

1. วิเคราะห์เนื้อหาแบบ โดยคำนึงว่าเนื้อหาสาระที่มุ่ง

วิเคราะห์นั้นมียุทธศาสตร์ประกอบมีอะไรบ้าง มีความสัมพันธ์อย่างไร และมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบออกมาในรูปความสัมพันธ์กันหรือไม่

2. วิเคราะห์เนื้อหาตามมาตรฐาน เป็นการวิเคราะห์เพื่อประเมินคุณค่าของสาระเนื้อหาที่มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด หรือเพื่อวิเคราะห์ว่าเนื้อหาสาระแตกต่างไปจากมาตรฐานมากน้อยเพียงใด

3. วิเคราะห์เนื้อหาตามเชิงนโยบาย เช่น ความถี่ ความรู้สึกพอใจ หรือไม่พอใจต่อเหตุการณ์บางอย่าง

4. วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหากลุ่มคำแบบต่างๆ

5. วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาความหมาย เช่น การสนับสนุน ประเด็นการอภิปราย

6. วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกระบวนกรภายใน เช่น การวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหาครบทั้ง 6 ประการ ในการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย กรอบแนวคิดในการสร้างแบบสำรวจแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์อย่างลุ่มลึก และผลของการตอบแบบสำรวจแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้มี ดังนี้

1. แผนที่ทางกายภาพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 8 แห่ง วิเคราะห์จำแนกประเภทของอาคารและพื้นที่ใช้สอย โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือพื้นที่สีน้ำตาล (Brown area) และพื้นที่สีเขียว (Green area) สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละของพื้นที่ทั้งหมดของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งและเปรียบเทียบอัตราส่วนของพื้นที่ต่อจำนวนผู้ใช้พื้นที่ 1 คน

2. แบบสำรวจสภาพปัจจุบันของการจัดการสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าร้อยละ ความถี่ นำเสนอข้อมูลโดยใช้ตาราง

3. แบบสอบถามประชาคมอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง 8 แห่ง ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ เป็นลักษณะข้อความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นแบบเลือกตอบ

4. ตัวเลือก วิเคราะห์ข้อมูลโดยคิดเป็นคะแนน และคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูกได้ 1 ตอบผิดได้ 0 การตัดสินใจผลของคะแนนตอบเกี่ยวกับการเรียนรู้ เรื่องสิ่งแวดล้อม โดยคิดจากคะแนนเฉลี่ย

4. แบบสัมภาษณ์ลุ่มลึก สำหรับผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมหาวิทยาลัยราชภัฏ รวม 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และทำ CROSS-IMPACT MATRIX (Stover and Gordon, 1978) เพื่อหาข้อสรุป และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางการตัดสินใจ (Tellefsen, 1990)

สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ และความถี่ โดยที่ผู้วิจัยได้เสนอในรูปของตารางที่แสดงค่า $n = 18$ ซึ่งหมายถึง จำนวนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ว่า มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างรายการตามตารางในแนวนอนกับแนวตั้ง ซึ่งค่าของ n จะแปรเปลี่ยนไปตามจำนวนผู้ตอบ และมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 18 จากนั้นผู้วิจัยจึงนำค่า n มาคิดเป็นค่าร้อยละ และได้กำหนดเกณฑ์การสนใจความน่าจะเป็นเกิดขึ้นหรือเป็นไปได้

5. การบูรณาการผลของการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด และกรอบแนวคิดทฤษฎีเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตภาคเหนือ แล้วไปวิเคราะห์หาแนวโน้มของการจัดการสิ่งแวดล้อม ตามทฤษฎีของ Keller (1983) โดยพิจารณาจาก จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม เพื่อเสนอรูปแบบองค์กรเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากการวิเคราะห์เนื้อหา และข้อสรุปโมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกันทั้งโมโนทัศน์ที่เป็นทฤษฎี (Concept-T) และโมโนทัศน์จากการสังเกต (Concept-O) ซึ่งเป็นข้อสรุปจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมของรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

6. จัดสัมภาษณ์ตามรูปแบบการวิจัยเชิงธรรมชาติแบบอิงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อทดสอบรูปแบบหรือประเมิน ตรวจสอบความเหมาะสม โดยการวิพากษ์วิจารณ์แบบจัดระบบระเบียบล่วงหน้า (Advance organizers) ของวิธีนี้ คือ จุดวิพากษ์วิจารณ์รูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตภาคเหนือ ที่ผู้วิจัยนำเสนอในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลเพื่อนำไปปรับปรุงรูปแบบที่นำเสนอ ก่อนนำไปใช้กับสถานการณ์จริง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ ผลการสำรวจการจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตภาคเหนือ พบว่า นโยบายหรือวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีข้อความเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏดำเนินการให้นักศึกษาใหม่ได้พักในหอที่มีคุณภาพ สะอาด สะดวกสบายและปลอดภัย มีสิ่งแวดล้อมของที่พักอาศัยที่ดี โดยให้หอพักเป็นสถานที่เอื้อต่อการเรียนเล่าเรียน และการพัฒนาตนเองของนักศึกษา โดยหอพักมีการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เสริมสร้างทักษะด้านสังคมแก่นักศึกษาจากการฝึกใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นระบบและมีระเบียบ เป็นการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมด้านต่างๆ ของนักศึกษา ส่งเสริมพัฒนาการของนักศึกษาทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม ให้พัฒนาเป็นทรัพยากรบุคคลที่สมบูรณ์

นอกจากนั้น การบริหารงานมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีแผนงาน/โครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษา เช่น หอพักคือบ้าน ประกวอดหอพักน่ายอยู่ ปลุกต้นไม้ถวายพ่อ เด็กหอร่วมใจต้านภัยยาเสพติด ทำบุญหอพัก เวปไซด์หอพัก กีฬาชาวหอ และหอพักสัญจร ปัญหาสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เรียงลำดับได้ดังนี้ สารพิษและมลพิษอันตราย เช่น ปัญหาการทิ้งขยะไม่ลงถัง อาหาร เช่น ปัญหาอาหารไม่สะอาด มลพิษทางน้ำ เช่น ปัญหาน้ำไม่สะอาด มลพิษทางอากาศ เช่น ปัญหาอากาศเป็นพิษจากท่อไอเสียของรถยนต์ มลพิษทางเสียง เช่น ปัญหาเสียงรบกวนจากรถโฆษณา

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ ข้อมูลเฉพาะของการจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ ด้านมลพิษทางอากาศ มีการดำเนินการมากที่สุด ได้แก่ การป้องกันมลพิษทางอากาศที่เกิดจากการคมนาคมขนส่งรถยนต์ และยานพาหนะต่างๆ ด้านมลพิษทางน้ำ มีการดำเนินการมากที่สุด ได้แก่ การสร้างความตระหนักในการเกิดมลพิษทางน้ำที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและอนามัย ด้านอาหารปนเปื้อน มีการดำเนินการมากที่สุด ได้แก่ การป้องกันอาหารปนเปื้อนเกิด

จากโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย ด้านมลพิษทางเสียง มีการดำเนินการมากที่สุด ได้แก่ การให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการลดการใช้เสียง โดยมีแผนควบคุมและการให้ความรู้ ด้านสารพิษและมูลฝอยอันตราย มีการดำเนินการมากที่สุด ได้แก่ การกำจัดสารพิษและมูลฝอยอันตรายอย่างถูกหลักการของอนามัยสิ่งแวดล้อม

3. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ

กลยุทธ์การบริหารจัดการของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ ผู้วิจัยสรุปผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล สร้างเป็นโมเดล WACOST Model 2010 ประกอบด้วย

3.1. วิสัยทัศน์ เป็นหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ได้มาตรฐาน สะอาดและปลอดภัยจากมลพิษทุกประเภท

3.2. พันธกิจ ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหอพักทุกด้านเพื่อแก้ไข และลดภาวะมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษจากอาหารปนเปื้อน มลพิษทางเสียง และมลพิษจากสารพิษและมูลฝอยอันตราย ที่อาจจะเกิดขึ้นในหอพักมหาวิทยาลัย เพื่อให้ได้ หอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ได้มาตรฐาน สะอาดและปลอดภัยจากมลพิษทุกประเภท

3.3 เป้าประสงค์ 1) แก้ไข ป้องกันและลดปริมาณมลพิษภาวะมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษจากอาหารปนเปื้อน มลพิษทางเสียง และมลพิษจากสารพิษและมูลฝอยอันตรายภายในหอพักมหาวิทยาลัย และ 2) สร้างความตระหนักและความร่วมมือจากสมาชิกชุมชนหอพักมหาวิทยาลัยให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขมลพิษทุกประเภท ที่อาจจะเกิดขึ้นในหอพักมหาวิทยาลัย

3.4 กลยุทธ์การบริหารจัดการของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ ซึ่งกลยุทธ์การบริหารจัดการของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือเรียกว่า WACOST Model 2010 ประกอบด้วยกลยุทธ์ดังนี้

W : Watching (การเฝ้าระวัง) เป้าประสงค์กลยุทธ์ของกลยุทธ์การเฝ้าระวังเน้นการเฝ้าระวังการเกิดมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษจากอาหารปนเปื้อน มลพิษทางเสียง และมลพิษจากสารพิษและมูลฝอยอันตราย ที่จะเกิดในหอพักของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมีกลยุทธ์ย่อยได้แก่ 1) กลุ่มอาสาสมัครเฝ้าระวังมลพิษของหอพัก 2) เจ้าหน้าที่อนามัยและสิ่งแวดล้อมของหอพัก 3) สัญญาณเตือนภัยภาวะมลพิษ และ 4) Social media

AC : Acknowledgement and collaboration (การยอมรับและการร่วมมือ) เป้าประสงค์กลยุทธ์ของกลยุทธ์การยอมรับเน้นการทำให้เกิดการยอมรับหรือรับรู้อันตรายจากมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษจากอาหารปนเปื้อน มลพิษทางเสียง และมลพิษจากสารพิษและมูลฝอยอันตราย ที่จะเกิดในหอพักของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และทำให้เกิดการร่วมมือในการเฝ้าระวัง การป้องกัน และการกำจัดมลพิษประเภทต่างๆ ที่จะเกิดในหอพักของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมีกลยุทธ์ย่อย ได้แก่ 1) การประชุมในเทศชุมชนหอพัก 2) การรณรงค์เพื่อการป้องกันและแก้ไขมลพิษ 3) โครงการศึกษาฐานหอพักมหาวิทยาลัยอื่นที่ได้มาตรฐาน และ 4) โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

O : Outsourcing audit (การตรวจสอบโดยภายนอก) เป้าประสงค์กลยุทธ์ของ กลยุทธ์การตรวจสอบโดยภายนอกนั้นให้หน่วยงานภายนอกหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอกทำการตรวจสอบภาวะมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษจากอาหารปนเปื้อน มลพิษทางเสียง และมลพิษจากสารพิษและมูลฝอยอันตราย ที่เกิดในหอพักของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมีกลยุทธ์ย่อยได้แก่ 1) การตรวจสอบภาวะมลพิษประจำงวด และ 2) การตรวจสอบภาวะมลพิษประจำปี

S : Sanction (การตักเตือนและลงโทษ) เป้าประสงค์กลยุทธ์ของกลยุทธ์การตักเตือนและลงโทษ เน้นการใช้กฎระเบียบข้อบังคับในการตักเตือนและลงโทษสมาชิกชุมชนหอพัก เพื่อสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขภาวะมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษจากอาหารปนเปื้อน มลพิษทางเสียง และมลพิษจากสารพิษและมูลฝอยอันตราย ที่เกิดในหอพักของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมีกลยุทธ์ย่อย ได้แก่ 1) การปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับหอพักมหาวิทยาลัย 2) กำหนดวิธีการตักเตือนลงโทษสมาชิก และการสื่อสารให้สมาชิกชุมชนหอพักทราบ และ 3) คณะกรรมการควบคุมมลพิษหอพักมหาวิทยาลัย

T : Treatments (การบำบัดรักษาทางกายภาพ) เป้าประสงค์กลยุทธ์ของ กลยุทธ์การบำบัดรักษาทางกายภาพนั้นเป็นปรับปรุงทางกายภาพให้กับ อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของหอพัก เพื่อการป้องกันและลดภาวะมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษจากอาหารปนเปื้อน มลพิษทางเสียง และมลพิษจากสารพิษและมูลฝอยอันตราย ที่เกิดในหอพักของมหาวิทยาลัย

ราชภัฏ และมิกลยุทธ์ย่อย ได้แก่ 1) การปรับปรุงตัวอาคารและสถานที่ 2) การจัดระเบียบการจราจรและพื้นที่จอดรถ 3) การปรับปรุงร้านอาหารและเครื่องดื่มของผู้ประกอบการในหอพัก 4) การติดตั้งระบบโทรทัศน์วงจรปิดในบริเวณหอพัก 5) ระบบการบริหารจัดการสารพิษและขยะมูลฝอย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ พบว่า นโยบายหรือวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีข้อความเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษา เช่น ให้นักศึกษาใหม่ได้พักในหอที่มีคุณภาพ สะอาด สะดวก สบายและปลอดภัย มีสิ่งแวดล้อมของที่พักรอภัยที่ดี เป็นหอพักที่เอื้อต่อการศึกษเล่าเรียน และการพัฒนาตนเองของนักศึกษาโดยหอพักจะจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เสริมสร้างทักษะด้านสังคม แก่นักศึกษาจากการฝึกใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นระบบและมีระเบียบ เป็นการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมด้านต่างๆ ของนักศึกษา ส่งเสริมพัฒนาการของนักศึกษาทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม ให้พัฒนาเป็นทรัพยากรบุคคลที่สมบูรณ์ต่อไป

ปัญหาสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เรียงลำดับได้ดังนี้ สารพิษและมูลฝอยอันตราย อาหารปนเปื้อน มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ และ มลพิษทางเสียง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (WHO, 1997) ที่ได้กำหนดภาวะมลพิษออกเป็น 5 ประการ ได้แก่ ภาวะมลพิษทางน้ำ ภาวะมลพิษทางอากาศ ภาวะมลพิษอาหารปนเปื้อน ภาวะมลพิษทาง ภาวะมลพิษสารพิษและมูลฝอยอันตราย

มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีการจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษา โดยการอนุรักษ์และป้องกันมลพิษของสิ่งแวดล้อมเพื่อก่อให้เกิดการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เรียงลำดับได้ดังนี้ การร่วมมือกัน การปฏิบัติหน้าที่ที่หนักแน่น ความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และการเรียนรู้ ปัญหาของการจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคล เรียงลำดับได้ดังนี้ ผู้บริหาร (อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการศูนย์/สำนัก) นักศึกษา อาจารย์ผู้สอน ชุมชนหรือท้องถิ่น และบุคลากรเสริม (ข้าราชการพลเรือนสามัญ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของออร์ (Orr, 1991) ที่ได้เสนอว่าควรจะมีการจัดการโดยอาศัยความร่วมมือ

ของเยาวชน นิสิต นักศึกษา จะเป็นผู้นำของสังคมในอนาคตตลอดจนศิษย์เก่า ผู้นำของสังคม ทุกๆ ระดับ นอกจากนั้น ผลการศึกษาวิจัย คณาจารย์ยังก่อให้เกิดผลกระทบและความตระหนักเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ต่อมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้คน เพื่อให้เกิดความสนใจในการร่วมมือร่วมใจแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อม ปัญหาที่เน้นคือ บทบาทของมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ในฐานะแรงกระตุ้นอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดสังคมแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน ในฐานะแรงกระตุ้น อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดสังคมแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน และการท้าทายผู้บริหารการศึกษาว่ามีวิสัยทัศน์กว้างไกลพอที่จะจัดการหรือไม่

จากผลการศึกษาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ ตามโมเดล WACOST model 2010 ทำให้พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏและนักศึกษามีปัญหาในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาค่อนข้างมาก จึงต้องมีการดำเนินการต่างๆ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากผลที่ได้นำเสนอมาสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภา (2537) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ทศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยมีดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี แต่ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ นักศึกษาชาย และนักศึกษาหญิงมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ทศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาอยู่ในระดับดีและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอยู่ในระดับดีทั้งสองด้าน โดยที่นักศึกษาชายและ นักศึกษาหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอยู่ในระดับดีทั้งสองด้าน โดยที่นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน แต่การปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักศึกษาชาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ภาคเหนือ โดยให้หอพักเป็นสถานที่เอื้อต่อการศึกษาล่าเรียน และการพัฒนาตนเองของนักศึกษา จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เสริมสร้างทักษะด้านสังคมแก่นักศึกษาจากการฝึกใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นระบบและมีระเบียบ เป็นการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมด้านต่างๆ ของนักศึกษา ส่งเสริมพัฒนาการของนักศึกษาทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม ให้พัฒนาเป็นทรัพยากรบุคคลที่สมบูรณ์

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ภาคเหนือ พบว่ามีการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษทางอากาศ ด้านมลพิษทางน้ำ ด้านอาหารปนเปื้อน ด้านมลพิษทางเสียง และด้านสารพิษและมูลฝอยอันตราย

3. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ภาคเหนือ โดยการสร้างเป็นโมเดล WACOST Model 2010 ซึ่งประกอบไปด้วย การเฝ้าระวัง การยอมรับและการร่วมมือ การตรวจสอบโดยภายนอก การตกแต่งและลงโทษ และการบำบัดรักษาทางกายภาพ ตลอดจนมีวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยในการเป็นหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ได้มาตรฐาน สะอาดและปลอดภัยจากมลพิษทุกประเภท รวมทั้งพันธกิจที่มีการดำเนิน การปรับปรุงแก้ไขหอพักทุกด้านเพื่อแก้ไข และลดภาวะมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษจากอาหารปนเปื้อน มลพิษทางเสียง และมลพิษจากสารพิษและมูลฝอยอันตราย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้บริหารหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรเลือกใช้กลยุทธ์ ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยที่กำลังบริหารงาน ที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุง แก้ไข และป้องกัน

ปัญหามลพิษประเภทต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในหอพักนักศึกษา มหาวิทยาลัย เพื่อให้ได้หอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งนั้น เป็นหอพักนักศึกษาที่ได้มาตรฐานและเป็นตัวอย่างที่ดีกับหอพักของมหาวิทยาลัยอื่น การแก้ไขปัญหามลพิษในหอพักไม่จำเป็นต้องแก้ไขทุกปัญหาพร้อมกัน ควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหามลพิษ แล้วเลือกแก้ไขปัญหามลพิษประเภทที่มีค่าวิกฤตก่อน โดยใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับปัญหานั้น และ ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปปรับใช้กับหอพักนักศึกษาที่สร้างใหม่ได้ โดยเฉพาะในประเด็นการกำหนดมาตรฐานด้านกายภาพของหอพักนักศึกษา และการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับของหอพักนักศึกษาที่ส่งเสริมให้เกิดมลพิษประเภทต่างๆ น้อยที่สุด รวมทั้งสร้างความตระหนักและความร่วมมือในการป้องกันมลพิษที่อาจจะเกิดในหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ในการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดเนื่องจากไม่ได้ใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ในการตรวจสอบระดับมลพิษของสิ่งแวดล้อม เป็นเพียงการสำรวจความคิดเห็น ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรนำเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์มาทำการตรวจสอบสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ วชิรเวศน์ภาคเหนือ และควรศึกษาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตพื้นที่อื่น เพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ความสามารถของคณาจารย์และผู้มีพระคุณหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ ดร.ชนเชต จิตสุทธิภากรณ์ และ ดร. ทนงศักดิ์ เหมือนเตย อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเพื่อก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และจุดประกายความคิดให้ผู้วิจัยในเรื่องการวิเคราะห์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและประชาคมอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

for Health and Environment. Geneva.

- กาญจนศักดิ์ ผลบุญ. (2543). **การจัดการสิ่งแวดล้อมในระบบสุขภาพ**. นนทบุรี : สถาบันวิจัยระบบงานสาธารณสุข, เกษม จันทรแก้ว. (2545). **การจัดการสิ่งแวดล้อมแบบผสมผสาน**. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิภา เกียรติเทิดทูล. (2537). **ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวัสดิ์ โนนสูง. (2546). **ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์,
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2553). **ระบบอุดมศึกษาไทยในปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.
- สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **สถิติการศึกษา ปี 2552**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักนโยบายและพัฒนสถาบัน สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- Keller, G. (1983). **Academic Strigty : The Management Revolution in American Higher Education**. Baltimore, Johns Hopkins University.
- Krippendorff K. (1980). **Content Analysis : An Introduction to its Methodology**. London : Sage Publication.
- Miles M.B . and B. Huberman .(1985). **A.M.Qualitative Data Analysis**. New York : Sage Publishing,
- Orr, D.W. (1991). **Ecological Literacy : Education and the Transition to a Postmodern World**. New York: State University of New York Press.
- Stover, J.G. and T.J. Gordon. (1978). Cross Impact Matrix. In Jib Powles, (ed.) **Handbook of Future Research**. London : Greenwood Press.
- Tellefsen, T.E. (1990). **Improving College Management : An Integrated Systems Approch**. San Francisco : Jossy-Bass.
- Tiber, T. (1995). **A Guide to the New Environment Management Standards**. Chicago : Irwin Professional Publishing.
- WHO. (1997). **World Health Organization Global Strategy**